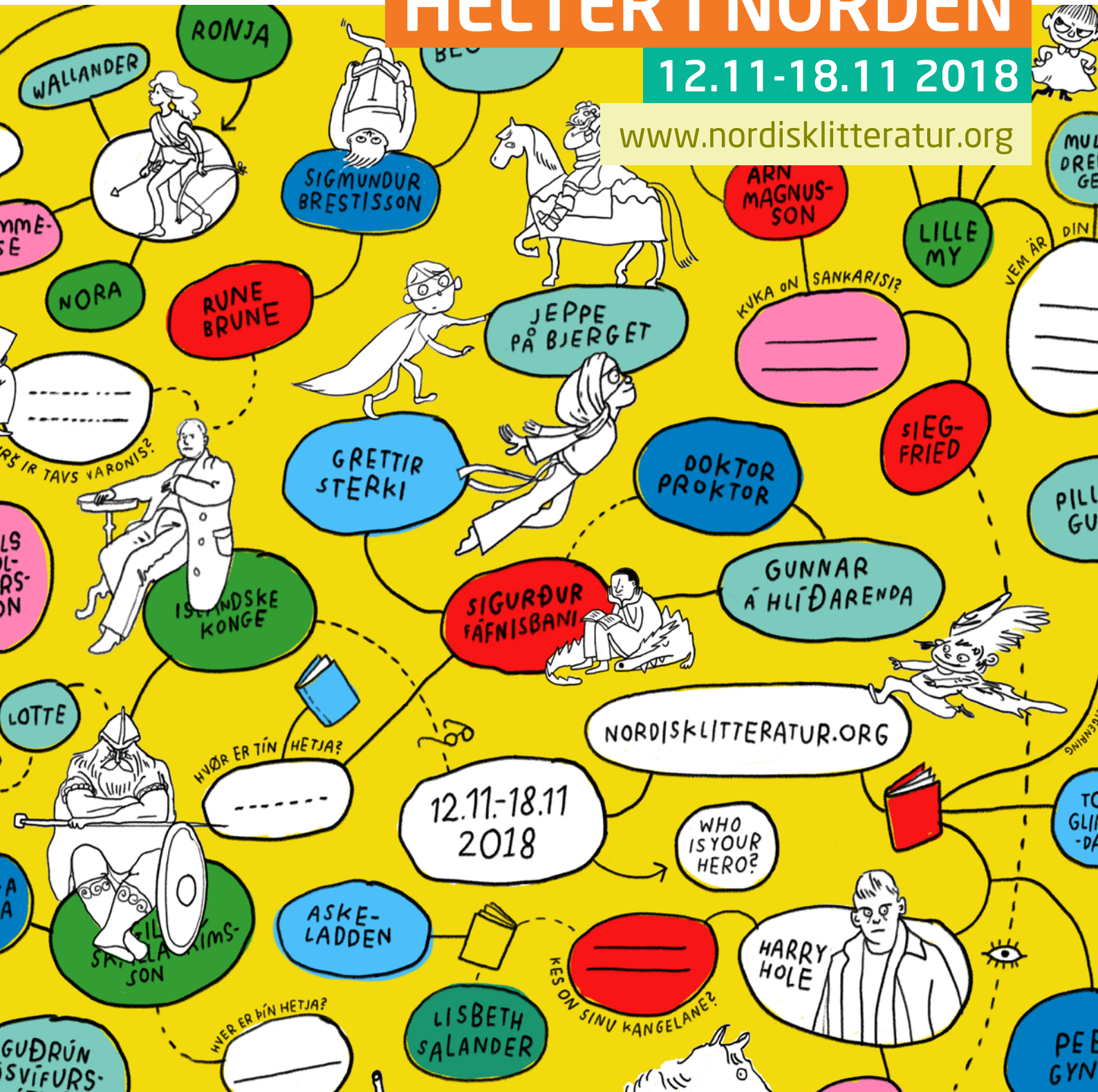

«Tenn et lys og les sammen med hele Norden.»

HELTER I NORDEN

12.11-18.11 2018

www.nordisklitteratur.org

VELKOMMEN TIL NORDISK LITTERATURUKE 2018

I 2018 inviterer Foreningene Norden igjen barn, unge og voksne til nye felles litteraturopplevelser under Nordisk litteraturuke. **Den 12.-18. november** vil det bli lest høyt fra de samme nordiske bøkene i hele Norden og Baltikum, fra Grønland i vest til de baltiske landene i øst. Høytlesningsstunden for barn og unge, **Morgengry**, avholdes i 9-tiden om morgenen. For de voksne arrangeres høytlesningsstunden, **Skumringstimen**, om kvelden klokken 19. Tidspunktene kan selvfølgelig tilpasses etter behov.

Mulighetene i Nordisk litteraturuke er mange. I denne idékatalogen ønsker vi derfor å presentere idéer til hvordan skoler, bibliotek og andre kulturinstitusjoner kan utarbeide et spennende og mangfoldig program for Nordisk litteraturuke 2018. Idéene er oppdelt etter lyttergruppene barn, unge og voksne. Likevel er det fint å merke seg at alder i denne sammenhengen virkelig bare er et tall, og at idéene kan inspirere til aktiviteter på tvers av lyttergruppene.

I år inviteres barn, unge og voksne med til å møte litteraturens helter når Nordisk litteraturuke arrangeres med temaet **Helter i Norden**. Det årlige temaet for Nordisk litteraturuke brukes som et samlende omdreiningspunkt for alt fra de utvalgte høytlesningsbøkene, til å prege litteraturukens aktiviteter og arrangementer.

Håndbok for superhelter er skrevet av det svenske ekteparet Elias og Agnes Våhlund og er høytlesningsboken for de yngste lytterne. Boken handler om Lisa som en dag finner en mystisk bok på biblioteket når hun gjemmer seg fra en guttegjeng som mobber henne. Boken viser seg å være en håndbok for superhelter og med dette starter Lisa reisen mot å bli den fantastiske superhelten Røde Maske.

De som ikke finnes er skrevet av den norske forfatteren Simon Stranger og er høytlesningsboken valgt ut for unge lyttere. I boken møter vi den ghanesiske ungdommen Samuel som har dratt ut på den farlige reisen til Europa i håp om å finne et bedre liv. Vi møter også norske Emilie som befinner seg i en uventet situasjon hvor hennes moral om hva som er rett og galt blir satt på prøve. For hva er det riktige å gjøre når en papirløs flyktning plutselig står og banker på døren?

Islandske konger er skrevet av den islandske forfatteren Einar Már Guðmundsson og er høytlesningsboken valgt ut for de voksne lytterne. Boken er en samling elleville historier om den fiktive Knudsen-slekten som følges fra 1700-tallet og frem til i dag. I boken utfordrer Einar Már den tradisjonelle heltekarakteren og setter i stedet tåpene i rollene som de islandske helter.

På hjemmesiden til Nordisk litteraturuke, www.nordisklitteratur.org, kan du finne mer informasjon om årets utvalgte høytlesningsbøker, samt materiale som kan kombineres med høytlesningsarrangementet.

Vi ønsker alle arrangører og deltagere mange gode litteraturopplevelser under Nordisk litteraturuke 2018.

God leselyst!

En særlig takk til:

Kristin Magnúsdóttir, Heidi Lønne Grønseth, Kitty Rönnberg, Julia Brink, Annica Andersson, Merete Riber, Marjun Patursson, Mette Laustsen, Einar Már Guðmundsson, Simon Stranger, Elias Våhlund og Agnes Våhlund, Rán Flygenring.

**VINN
EN BOK!**

FOTOKONKURRANSE PÅ INSTAGRAM OG FACEBOOK

Del dine opplevelser fra Nordisk litteraturuke 2018 og send inn dine beste bilder til Nordisk litteraturukes fotokonkurranse. Bildene skal på en eller annen måte reflektere årets tema **Helter i Norden**. Bli med, last opp bildene på **Instagram** eller på **Facebook**, og merk dem med **#nordisklitt18**. Alle bidrag er med i konkurransen om en valgfri bok fra årets utvalgte forfattere. Slipp fantasien løs og knips i vei!

FØLG OSS PÅ INSTAGRAM OG FACEBOOK!

Følg Nordisk Litteraturuke på Instagram og Facebook for flere bilder, aktuelle oppdateringer og spennende nyheter!

De fire vinnerne fra forrige års fotokonkurranse med temaet Øer i Norden

MORGENGRY

HØYTLESING FOR BARN OG UNGE

Det er i morgentimene at høytlesningen for barn og unge finner sted. *Håndbok for superhelter* er skrevet av svenske Elias og Agnes Våhlund og er en rikt illustrert fortelling valgt ut til høytlesningsstunden for barn. Videre er den spennende ungdomsromanen *De som ikke finnes*, skrevet av norske Simon Stranger, boken som skal leses høyt for de unge lytterne.

Den totale opplevelsen omkring høytlesning starter allerede før boken åpnes på første side. Dra gardinene for, tenn noen stearinlys, og skap en fengslende stemning for høytlesningsstunden. Har du en prosjektor kan opplevelsen berikes med et bilde av bokomslaget, årets plakater fra Nordisk litteraturuke, eller illustrasjoner hentet fra bøkene.

Håndbok for superhelter med illustrasjoner og et tekstutdrag fra *De som ikke finnes* vil ligge tilgjengelig på Nordisk litteraturukes hjemmeside fra 1. november.

IDÉER TIL BARN: HØYTLESNINGSTUNDEN

LA HELTEN LESE HØYT

Hva er vel bedre enn en helt som kommer og leser høyt for barna? La dere inspirere av de litterære heltene og kle dere ut. For eksempel kan den som skal lese høyt kle seg ut som helten Røde Maske som vi møter i høytlesningsboken *Håndbok for superhelter*. På Nordisk litteraturukes hjemmeside finner du en enkel oppskrift på en hjemmelaget heltemaske.

SAMARBEID MED SKOLEN ELLER BIBLIOTEKET

Nordisk litteraturuke er en perfekt mulighet til styrke samarbeid på tvers av skoler og bibliotek. Inviter derfor en skoleklasse til høytlesning på biblioteket, eller inviter en bibliotekar til høytlesning på skolen.

LES UTE I DET FRI

I det kalde novembermørket sitter både barn og voksne mye inne. En morsom idé kan derfor være å ta høytlesningsstunden med utenfor i morgentimene. Pakk dere godt inn i varmt tøy og sitt på en stubbe, sitteunderlag eller i lekestativet i skolegården.

IDÉER TIL BARN: AKTIVITETER

DYKK NED I TEKSTEN

Arbeid med høytlesningsboken *Håndbok for superhelter* både før og etter høytlesingsstunden. Studer for eksempel bokens permbilde og diskuter hva dere tror at boken kommer til å handle om. Etter høytlesningen kan dere diskutere hvilke tanker som kom opp under høytlesningen. Var det for eksempel noen ord som var vanskelig å forstå?

HVILKE HELTER GJEMMER SEG I ÅRETS PLAKAT?

Skriv ut plakaten til Nordisk litteraturuke 2018. La barna studere plakaten og bruk den som inspirasjon til å fortelle om hvilke helter de ser. Fortellingen kan enten være i skriftform eller muntlig.

NORDEN I KLASSEROMMET

Bruk Nordisk litteraturuke som et utgangspunkt til å vise fram og lære om de andre nordiske landene. Hvordan ser flaggene ut, hva heter hovedstedene, og hva er nasjonaldyret? En ferdig Norden-quiz ligger klar på Nordisk litteraturukes hjemmeside.

SETT MOBBING PÅ TIMEPLANEN

I boken *Håndbok for superhelter* møter vi Lisa som blir mobbet av tre gutter fra klassen og boken er derfor et godt utgangspunkt for å snakke om mobbing. Hva ville barna sagt til Lisa hvis de så at hun ble mobbet? Hva ville barna selv gjort hvis noen mobbet dem selv eller andre i klassen? Det kan være lurt å gi spørsmålene som en skriveoppgave da det kan være et vanskelig tema å snakke om i fellesskap.

HVEM SKJULER SEG UNDER MASKEN?

Det er ikke mye som skal til før man føler seg som en ekte superhelt. På Nordisk litteraturukes hjemmeside kan du finne en enkel oppskrift på en heltemaske basert på helten Røde Maske som vi møter i høytlesningsboken *Håndbok for superhelter*.

TEGN DIN EGEN SUPERHELT

Legg frem tegnesaker og papir og la barna tegne sin egen superhelt. Hvilken superkraft har helten? Hvordan ser helten ut? Og hva er heltens virkelige identitet? Heng tegningene opp og lag en utstilling under Nordisk litteraturuke.

NORDISK HJØRNE PÅ BIBLIOTEKET

Innrett et hjørne av biblioteket med nordiske bøker hvor en helt spiller en rolle i fortellingen. Heng opp årets plakat til Nordisk litteraturuke, sett høytlesningsbøkene frem, og still ut annen nordisk litteratur for eksempel fra litteraturukens liste med øvrig litteratur. La besøkende barn lage tegninger med temaet Helter i Norden og gjør dem til en del av utstillingen.

IDÉER TIL UNGE: HØYTLESNINGSTUNDEN

LES HØYT FOR HVERANDRE

Bruk Nordisk litteraturuke som en anledning til å sette fokus på høytlesning. Be frivillige i klassen lese ulike deler av tekstutdraget fra årets høytlesningsbok *De som ikke finnes* høyt for resten av klassen.

SAMARBEID MED SKOLEN ELLER BIBLIOTEKET

Nordisk litteraturuke er en perfekt mulighet til styrke samarbeid på tvers av skoler og bibliotek. Inviter derfor en skoleklasse til høytlesningsstund på biblioteket, eller inviter en bibliotekar til høytlesningsstund i klassen.

IDÉER TIL UNGE: AKTIVITETER

GI LIV TIL EN NORDISK HELT

Går man på biblioteket finnes det nesten utallige helter som gjemmer i bokhyllene. På Nordisk litteraturukes hjemmeside er det lagt ut en liste med øvrig litteratur hvor en helt spiller en sentral rolle i historien. Velg ut en heltebok, skriv en kort tekst om helten som er med, og snakk sammen i klassen om de litterære heltene dere har funnet. Hvem er de? Hvorfor er de helter? Og hvordan hadde de blitt oppfattet hvis de levde i 2018?

SKRIVEVERKSTED

De unge høytlesningslytterne sitter kanskje med en liten forfatterspire i magen? Inviter en forfatter og arranger et skriveverksted sammen med de unge forfatterspirene. Skriv for eksempel en fortelling om en helt eller en antihelt. Hva med å avslutte Nordisk litteraturuke 2018 med høytlesning av historiene om de unges egne litterære helter?

STUDER DE NORDISKE SPRÅKENE

Et tekstutdrag fra høytlesningsboken *De som ikke finnes* ligger tilgjengelig på Nordisk litteraturukes hjemmeside oversatt til alle de nordiske språkene. Kombiner høytlesningen med nabospråksundervisning og les tekstutdraget på et annet nordisk språk. Prøv å oversette et avsnitt fra høytlesningsteksten fra et annet nordisk språk, for deretter å sammenligne deres egne oversettelser med den allerede oversatte versjonen. Tekstutdragene kan også brukes til å sammenligne bokstaver, ord og uttrykk fra ulike nordiske språk.

LESEKORPS

Samle sammen noen høytlesningsspirer og ta en tur rundt på skolen eller i biblioteket med høytlesningsboken under armen. Spre litteraturen, og la de unge lese høyt for noen yngre barn. Er man ekstra modig kan man også lese høyt for en hel klasse.

DYKK NED I TEKSTEN

La de unge lytterne skrive et sammendrag fra høytlesningsteksten, og diskutere språklige kjennetegn og virkemidler som de legger merke til. Alternativt kan elevene selv lese høytlesningsteksten og velge ut en setning som berører dem på en eller annen måte. Del elevene inn i grupper for å diskutere hvilke tanker setningene vekker hos dem. Hva gjør akkurat disse setningene interessante?

HISTORIER PÅ FLUKT

I boken *De som ikke finnes* møter vi den ghanesiske ungdommen Samuel som ankommer Norge som papirløs flykning. Boken setter fokus på situasjonen for papirløse flykninger i Europa og er en god mulighet for å sette denne samfunnsproblematikken på timeplanen. Inviter for eksempel en asylsøker og kombiner høytlesningsstunden med en interessant historiefortelling om deres reise til Norden.

HVEM ER HELTEN?

Del opp klassen i grupper på 3-4 elever. Be hver gruppe finne en helt på plakaten til Nordisk litteraturuke 2018 som de ikke kjenner. Oppgaven er så å finne ut blant annet hvem helten er, hvilken bok som omhandler helten og hvorfor helten kan beskrives som en helt.

BRUK LÆRINGSPORTALEN NORDEN I SKOLEN

Norden i Skolen er en gratis læringsportal for lærere og elever som vil arbeide med temaer som språk og kultur, historie og samfunn eller klima og natur. Opprett en gratis profil på www.nordeniskolen.org, og få tilgang til materiale som kan anvendes i løpet av litteraturuken. For eksempel ligger det over 70 nordiske kortfilmer og dokumentarer for barn og unge tilgjengelig på siden.

LAG EN FILM

Ta utgangspunkt i høytlesningsteksten fra *De som ikke finnes* og lag en kort film hvor dere dramatiserer en scene fra boken. For eksempel kan dere utspille scenen hvor Samuel banker på vinduet til Emilies soverom. Del klassen i mindre grupper og avslutt Nordisk litteraturuke med en visning av de forskjellige filmklippene.

SKUMRINGSTIMEN

HØYTLESNING FOR VOKSNE

Skumringstimen er høytlesningsstunden for de voksne, og finner sted etter novembermørkets frembrudd. Årets utvalgte høytlesningstekst er hentet fra romanen *Islandske konger* som er skrevet av den islandske forfatteren Einar Már Guðmundsson.

Den totale opplevelsen omkring høytlesning starter allerede før boken åpnes på første side. Dra gardinene for og skap en fengslende stemning for høytlesningsstunden.

Et utdrag fra romanen *Islandske konger* vil ligge tilgjengelig på Nordisk litteraturukes sin hjemmeside fra 1. november.

IDÉER TIL VOKSNE

KOMBINER HØYTLESNINGEN MED ANDRE AKTIVITETER PÅ BIBLIOTEKET

Arrangerer dere allerede språkcafé for innvandrere, faste eventyrstunder for barn, strikkecafé eller bokklubber på biblioteket? Les høyt fra årets utvalgte bøker eller annen nordisk litteratur og gjør disse allerede eksisterende arrangementene til et Nordisk litteraturuke-arrangement og delta i det store litteraturfellesskapet den 12.-18. november.

POP-UP LESNING

Bli med og spre det gode høytlesningsbudskapet under Nordisk litteraturuke. Inviter noen høytlesningsspirer fra en teaterskole, folkehøyskole eller lignende og samarbeid om pop-up lesning ute i det offentlige rom. Ta med boka under armen og la høytlesningen dukke opp der ingen venter det. Tente fakler i skumringstimen setter en sjarmerende ramme for høytlesningen.

NORDISKE TONER

Nordisk musikk kan være en fin utvidelse av høytlesningsarrangementet under Nordisk litteraturuke. Arranger en liten konsert sammen med nordiske musikere, eller arranger allsang med kjente viser fra hele Norden.

INVITER EN FORFATTER

Kombiner høytlesningen med et forfatterbesøk i biblioteket. Kanskje kan dere få besøk av en av forfatterne som er eller har vært nominert til Nordisk råds litteraturpris, eller Nordisk råds barne- og ungdomslitteraturpris? Eller hvorfor ikke en annen forfatter som har skrevet en bok hvor en helt utgjør en av hovedrolle-

VIS EN ISLANDSK FILM

Kombiner høytlesningsstunden med en visning av en islandsk film. For eksempel kan dere vise den kritikerroste filmen Universets engler (2000) som er basert på den prisvinnende boken med samme navn skrevet av Einar Már Guðmundsson.

NORDISK GJESTEBUD

Utvid høytlesningsarrangementet under Nordisk litteraturuke og inviter til en hyggelig matkveld med nordisk mat. Hva med å prøve seg på norsk rømmegrøt, danske smørbrød, eller karelsk piroger fra Finland.

